

Engedjük be a fényt!

Beszélgetés Majoros Áron Zsolttal

JANKÓ JUDIT

Majoros Áron jelentős sikerszériát tudhat a háta mögött. Tavasszal nyílt volna *Influence/Hatás* című kiállítása a Hegyvidék Galériában, előzetesen erre időzítettük ezt a beszélgetést,

de egy nyugodt, elmélyült karanténinterjú lett belőle. És ha a vírus is segít, kiállítása lesz ősszel a Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre és Rátkay-Átlók Galériáiban.

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Sziget*, 2010, acél, 100×30×40 cm A művész jóvoltából

Hárman béreltek együtt egy műtermet. Miért ti, miért együtt, hogyan alakult ki ez a közös helyzet, miként működik a közös alkotótér?

MAJOROS ÁRON ZSOLT: Esse Bánki Ákos festőművésszel és a szintén szobrász Rajcsók Attilával dolgozunk egy műteremben. Már a középiskolában is osztálytársak voltunk, aztán együtt vettek fel bennünket a Képzőművészeti Egyetemre. Én magam gazdag vizualitással bíró környezetből jövök, műtárgyakkal, régiségekkel teli lakásban nőttem fel. Apám éremgyűjtő, a numizmatikai társaság tagja, családi házunk úgy nézett ki, mint egy múzeum, a fal minden négyzetmétere tele volt alkotásokkal. Festőnek készültem, de a kisképzős felvételim elúszott a matematika miatt, így a Bokányi Dezső Szakközépiskolába kerültem, Attilával és Ákossal egy osztályba, kőszobrásznak. Akkoriban nehezen éltem meg, hogy Pilisszentivánra kell kibuszogni gyakorlatra, ahol teljesen amorf kövekből hegyes vésővel meg másfél kilós kalapáccsal síkokat faragunk, de az anyag szeretete és tisztelése innen ered. Jó társaság gyűlt össze a iskolában, és mivel tudtuk, a kisképzősökhöz képest hátrányban vagyunk, egymást inspirálva heti hat napot jártunk szakkörökbe, mintázni Meszlényi János szobrászművészhez és az MS Mester Képzőművész Körbe

rajzolni. A középiskola második évétől kezdve nem volt kérdés számomra: nem a festészet, hanem a szobrászat érdekel, a térben való gondolkodás.

Középiskolás korunkban mi hárman rátaláltunk egy sváb parasztházra Soroksáron, kibéreltük műteremnek, s egészen az egyetem végéig megtartottuk. Pontosabban mi maradtunk volna ott tovább is, de az utca lakóival nehezen jöttünk ki, hangosnak találták a szobrászati munkafolyamatokat, megelégelték a láncfűrész és a csiszológépeket. Itt szétválhattunk volna, de valahogy egyértelmű volt, hogy közös helyet keresünk továbbra is.

Rajcsók Attilával sok közös elem van a gondolkodásmódunkban. Először az hozott össze, hogy mindketten szobrászművészeknek készültünk, aztán a természet, az organikus formák izgattak mindketőt. Attilát az almacsutkákat és csigákat ábrázoló szobrairól szokták mostanában beazonosítani. Három szép gyermeke született időközben, egy bronzöntődében is dolgozik. A másik műteremtárs Esse Bánki Ákos festőművész, nem összekeverendő a másik Bánki Ákossal, akivel a névazonosság mellett a mesterük is azonos volt. (Hihetetlen történet, hogy egy év különbséggel két Bánki Ákos is jelentkezett a Képzőművészeti Egyetemre, ugyanaz a Molnár Sándor lett a mesterük, és mindketten

absztrakt festők lettek. Sok fura helyzetet generál ez azóta is, pedig a mi Bánki Ákosunk felvette az anyukája nevét, így lett Esse Bánki Ákos.) Óhatatlanul befolyunk egymás életébe, és ha nem lennének ilyen régi, gyerekkori barátok, akkor valószínűleg nehezebben menne a közös műteremben a munka. Azonosan vélekedünk alapdolgozatban, a képzőművészettel kapcsolatos kérdésekben is egyezik az értékrendünk. A kollektívát mind a hárman szeretjük, de elvonultan alkotunk. Konzultálunk egymással szakmai kérdésekről, támogatjuk egymást. Illetve funkcionálisan számos előnye van annak, hogy

együtt dolgozunk, akár anyagmozgatásban, akár kiállítási megjelenésekben is. Több szakmai programot valósítottunk meg együtt az évek során, legyen az egyéni vagy csoportos kiállítás.

A feleséged is képzőművész – Mayer Éva, grafikus –, időnként dolgoztok közösen is. Hogyan lehet kiküszöbölni a szakmai rivalizálást a szakmai társsal vagy a műteremtársakkal?

MÁZS: Elkerülhetetlenül fel-felbukkan ilyesmi, de a jófajta, inspiráló verzióban. A művészet egyfajta kommunikáció, nem lehet visszajelzések nélkül, közösségeken kívül művelni, párbeszédéből alakul ki. Nagyon jó, hogy barátok vagyunk, tudunk

egymással beszélgetni, és a feleségem is inspirál inkább. Mindannyiunkkal előfordul, hogy „belenézzük” magunkat egy munkába, és akkor jó megkérdezni a hozzáértő kollégát, ő milyennek látja. Mert nem tudok hátrálni, kiszállni abból, amiben vagyok. Ilyenkor a másik csak rámutat a problémás részre, és én máris látom.

2008-ban végeztél. Mit tanítottak akkor a művészi szerepekről? Milyen „szobrász-életpályamodellek” rajzoltak ki előtted?

MÁZS: Az első – a legproblémásabb, legsimulékonyabb, legkiszolgáltatottabb, bár nem akarok senkit sem megsérteni ezzel a felsorolással, mert van, aki bele tud állni ebbe a vonalba különösebb belső feszültségek nélkül – a köztéri szobrászat. Nekem nehéz azzal megbirkózni, hogy a pályázatot kiíró önkormányzati testület tagjai, akik soha nem végeztek vizuális tanulmányokat, annyira bátrak, hogy meghatároznak mindent a szoborral kapcsolatban. Most nagyon népszerű köztéri téma Erzsébet királynő, Sissi alakja, több szobor is készült róla, de annyira megkötötték a szobrász kezét, hogy még azt is meghatározták, milyen ruhát viseljen Sissi, melyik kezében legyen a napernyője, és hol álljon a kutyája. Nem jutok túl ezen a problémán, hogy az alkotó nem tehet hozzá a szoborhoz egy gondolatot vagy megközelítést, legfeljebb a mintázásban és a felület kialakításában gondolkozhat. A lektorátus se tud ehhez hozzászólni, kifizetik a szakvéleményét, megköszönik és beteszik a fiókba, legfeljebb a szobrász kap egy ajánlást, hogy a figura jobb karján a redő legyen kicsit szervezesebb.

Sok a megkötés, szinte vállalhatatlan kompromisszumokat kell kötni, de mi van a másik oldalon, mi a vonzó a köztéri szobrászatban? Mert azt érzem, valami mégis vonz benne.

MÁZS: A léptékváltás mindenképp. A szobrászról azt mondják, hogy akkora szobrokat csinál, amekkora az autója vagy a műterme ajtaja, és ez bizony így van. Én most vágattam ki az ajtót, hogy ez a szobor kiférjen. Az, hogy az ember kipróbálja magát más léptékben, nagyon nagyban, az inspiráló. Az intim méret, a kicsiben való kísérletezés megvan a pálya elején, az egyetemen megtanuljuk az életnagyságú méreteket kezelni, s aztán innen gyakran nincs tovább.

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Mária*, 2020, rozsdamentes acél, 280×60×40 cm

Fotó: Majoros Áron Zsolt

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Barrier*, 2017, inox, 80×45×35 cm A művész jóvoltából

Ez a 6/4-es szobor, ami itt fekszik most a műterem padlóján, akkora, hogy reménytelen megemelnem akár a fejét is. Már ez a méret is akkora kihívás, és olyan erőfeszítést igényelt, amivel a fizikai határomhoz értem, nem tudok nagyobb ajtónyílást vágatni. Körülbelül 600 kilogramm, a leengedéskor kiakadt és deformálódott a karabíner, a rozsdamentes anyag és a vizesvágási költsége is már egy autó ára. Ez meghaladja a lehetőségeimet, most is csak egy vállalkozó segítségével tudtam megcsinálni.

Tehát a köztéri szobrászat az egyik választási lehetőség az egyetem után, és mi a másik?

MÁZS: A galériás irány, amit én is választottam, mert úgy éreztem, itt a legnagyobb az önmegvalósítás lehetősége: bármilyen szobrot csinálhatok, és a galériás, ha lát bennem fantáziát, majd kiválaszt. Ijesztgettek az elején az egyetemen, hogy legyünk résen, nehogy eltérítsenek a saját utunktól, mert a galériás, sőt a kurátor is

irányítani, manipulálni vagy legalább befolyásolni szeretne majd. Nem tapasztaltam semmi ilyesmit. Hét év közös munka után épp most váltunk szét a Faur Zsófi Galériával, de ennek semmi köze nincs semmilyen befolyásolási szándékhoz. Nagyon sikeres időszakot éltünk meg együtt, számos nemzetközi vásárra vitték el a szobraimat Londontól Isztambulig, és sok fontos gyűjteménybe

bejuttattak, mint például a Sorokin Collection vagy az Elgiz Museum. Nagy elismerésnek éltem meg, hogy Emin Hitay a gyűjteményét bemutató album címlapjára az én szobrom reprodukcióját tette. Egy olyan gyűjtemény ez, amelyben Auguste Rodin, Bruno Walpoth, Jaume Plensa vagy Nazar Bilyk munkái szerepelnek.

Visszatérve a lehetséges szobrászkarrierhez, nagyobb veszélyforrás az alkalmazott művészet, a filmes díszletépítés, ahol rugalmas munkavégzéssel remek napidíjakat adnak, amihez könnyű hozzászokni. Az egyetem után négy-öt évig én is csináltam, de elhatároztam, hogy nem szeretném, hogy a szobrászatom a hobbimmá váljon. Nem akartam elsorvasztani magamban a zsigeri vágyat. Autonóm munkákat szeretnék létrehozni, kikíváncsozni belőlem a szobrok. Ilyenkor nem érdekel sem az eladhatóság, sem a szerethetőség, egyszerűen ezek meg akarnak születni. És van még

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Ember*, 2008, hársfa, 200×50×60 cm
A művész jóvoltából

egy út: a tanítás és a tanítás melletti művészpálya. Biztonságot nyújt rendezett társadalombiztosítással, nyári tanítási szünettel, de az az erő és energia, amit a teljes szabadság ad, az azért elveszhet. Mi itt a műteremben háromféle utat járunk, lefedjük a teljes spektrumot, innen is ered a rálátásom a helyzetre. Attila bronzöntőnél is dolgozik, Ákos Waldorf-iskolában művész-tanár, én meg galériás szobrász vagyok.

Van-e átjárás a különböző szobrászéletutak között?

MÁZS: Természetesen mindig van átjárás, de az időfaktor nagyon veszélyes, két-három év alatt ki lehet esni a művészeti körforgásból. Rendszeresen próbálok köztéren megjeleni munkáimmal. Hiszek abban, hogy kortárs alkotóként a mondani-valóm érdekelheti a nem szakmabelieket is. Szerintem a munkáimnak a nagyközönség előtt, a köztéren lenne a helye. Akkor is, ha az önkormányzati képviselőtestületek félnek eltérni a normától, nem akarnak támadási felületet nyújtani. Adófizetők

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Boxer 1.*, 2018, acél, 100×25×20 cm
A művész jóvoltából

pénzéből rizikós kortárs szobrokat emelni szerintük, azokat nem lehet elsődlegesen értelmezni, és persze koszorúzni sem.

Minden évben elindulok azért egy-két pályázaton, és szerencsére néhány tervemet meg is tudtam valósítani, Csömörön, Mosonmagyaróváron, Budapesten és a vasadi katolikus kápolnában van szobrom. Köztük akad klasszikusabb, bronzból mintázott, az alanyokra hasonlító köztéri szobrom és Sinka Istvánról, Babitsról készített portrédomborművek. A mosonmagyaróvári egyetem alapítványának terveztem egy szobrot az egyetem első dékánjának, Groffits Gábornak az emlékére. Az alapítvány pénze egy klasszikus szobor esetében a bronzöntésre sem lett volna elég, úgy vállaltam el, ha szabad kezet kapok, és csináltam egy szeletelt szobrot. Mindenki elégedett volt, meg is koszorúzták már, úgyhogy funkcionál. A szobrászi problémám leginkább az volt ebben az esetben, hogy hogyan ragadjuk meg valakinek a szellemiségét, aki már eltávozott. Melyik életszakaszában ábrázoljam, fiatal korában, amikor ereje teljében volt vagy idősen, a halála előtti időszakában? Ebben az esetben arra jutottam, hogy egy átlátható portrét csináljak, amit átjár a levegő, a fény, így a léleknek és szellemnek megvan a tárolóhelye, és mindenki bele tudja vetíteni mindazt, amit gondol az illetőről.

A szobroktól hagyományosan az idealizálást várjuk el. A szobrászokat, a művészeket is idealizálja a közönség? Az Art Weeken vagy a Nyitott Műtermek délutánján milyen találkozni velük?

MÁZS: Az első ilyen közönségtalálkozó élményünk még a soroksári parasztházban több mint tíz évvel ezelőtt történt, és kellemetlen volt. Készültünk, izgultunk, pálinkát, pogácsát készítettünk, majd megérkezett egy busszal egy csomó zárt, türelmetlen, érdektelen látogató, az órájukat nézték, feszengtek, nem kérdeztek semmit, kínos volt. Ezután sokáig el is zárkóztunk az ilyesmitől. Az utóbbi években viszont művészetre nyitott, kíváncsi érdeklődők jöttek, átíródtak az élményeink, most már töltözzünk az ilyen találkozókból, úgyhogy aki jelzi, hogy jönni akar, azt szívesen fogadom, és remélem, a karantén után újra lesznek ilyen programok.

Hogy bírod a karantént?

MÁZS: Szeretek dolgozni, és napi nyolc-tíz órában teszem, a jelen helyzetben lehetőségeim szűkülésével

erősebben koncentrálok a szobraim megvalósítására. Egy izolált gyártelepen van a műtermünk, nem találkoztam senkivel a társaimon kívül. Ennyit nem dolgoztam, mint a legutóbbi fél évben, öt szobrot készítek párhuzamosan, és egy könyvet is készítünk a munkáságomról Szeifert Judittal és Szigeti Csongorral, ami már 200 oldal fölött jár.

Milyen szobron dolgozol most éppen?

MÁZS: Egy álló női figurát készítek horizontális osztással, a test teljesen transzparens jellegű lesz. Az alakot egy statikus „kóré-kompozícióban” faragtam ki hungarocellból, amit egy piros mentőmellénnyel társítok. A hungarocellalapot kézi plazmavágóval rozsdamentes lemezbe ültetem át. A változó (test) és változatlan (tárgy) viszonya érdekel. A mentőmellényt bronzból kiöntetem, és tömör tárgy állapotában ízesül majd az alakhoz. Persze ez az alapkonceptióm, de a szobrászatom dialógus az anyaggal, úgyhogy a változás lehetősége még benne van.

Mi a munkamódszered?

MÁZS: A koncepciómhoz választom az anyagot, legyen az acél, fa vagy kompozit. Számítalan esetben az anyag reakciójától változik a szobor. Folytonos párbeszéd van jelen az alkotás során, persze én erőltetem az alapelképzelésemet. Mire észbe kapok, csak konstatalem, hogy megint nem egyedül dolgozom, és az anyag szoborrá vált.

Vannak sorozataim, melyeknek az evolúciója a fontos. Élő modell után dolgozom, a mintát hungarocellból faragom ki. Utána felszeletem, lemezből plazmavágóval kivágom, majd összehegesztem. Sokan a layerekből épülő szobraimmal azonosítanak, pedig ez csak egy része a szobrászatomnak. A jelenlegi helyzet az inspirál. Ez emberi test bezártságának témakörével régóta foglalkozom. Személyes korlátaink és terünk szűkülése egy teljesen új helyzet. Biztos vagyok benne, hogy ez a speciális szituáció meg fog jelenni valamilyen módon az elkövetkezendő munkáimban.

fotó: Majoros Áron Zsolt

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Koncentráció*, 2019, inox, 90×77×46 cm A művész jóvoltából

Mindig ragaszkodtál a figurához?

MÁZS: Érdeklődésem középpontja mindig is az ember volt, de rendszerint eljön egy időszak, amikor telítődök a figurális szobrokkal, és objektumokat, acélképeket készítek. Figurális műveket hozok létre, de nem a személyes szemszög érdekel, hanem a probléma kollektív jellege, a hatás, ami mindannyiunk életében jelen lehet. A testet komponálok, redukálok, nem adok teret a személyes jegyeknek, nem engedem előtérbe kerülni őket. Rendszert és struktúrát építek, megpróbálok helyzetekbe hozni a kompozíciókat. A diplomamunkám egy fából faragott szobor volt, a saját testemről elkészített negatív lenyomatot kőfaragó módszerrel átpontoztam, és kifaragtam egy hársfatönkből. Már ezen megjelentek harapásszerű bevésődések, kis metszések, mint az élet, a külvilág hatásai, lenyomatai. Aztán a természeti formákat felnagyítva átültettem szoborba, kifaragtam egy kagylót fából, belekomponálva az égvűrűket. Majd átültettem ezeket vasba, vaslapokat vágtam ki, egymásra tettem, hegesztettem, köszörültem. Súlyos, nehézkes tárgy lett belőle, ezért elkezdtem kiemelni távtartókkal, és bekerült a szoborba a fény. Ezzel korábban is kísérleteztem, a kifaragott kagylóhéjat megnyitottam, belül kifestettem fluoreszkáló festékkel, ami beszívta a fényt. A fa mindig

reagál az installálási közeg páratartalmára, így a finoman megfaragott fa az adott hely páratartalmának megfelelően nyitotta meg magát, és engedte ki a korábban beengedett fényt, amit a kagyló magában rejtett. A lemezes, szeleltelt szobraimba egyre nagyobb mértékben tudtam beengedni a fényt. A legutóbbi szobraim közül a lefelé kuporodó alak pedig csak akkor nyílik meg, ha mi is lekuporodunk hozzá.

Te is ilyen zárt vagy?

MÁZS: Igen, de dolgozom ezen. Nagy felismerés volt nekem a Budapest Art Mentor program résztvevőjeként, hogy mennyire fontos a story-telling. Nem fejeződik be a munka a szobor elkészítésével vagy a kiállítás installálásával. Sőt, akkor kezdődik az új szakasza. Ott vagyunk egy eseményen, egy megnyitón, és nekem két percem van arra, hogy megfogjalak, felkeltsem a figyelmed magam vagy a szobrom iránt. Nem hivatkozhatok arra, hogy introvertált vagyok, vagy nekem ehhez nincs kedvem. Meg kell fejtenem magamat, és meg kell ragadnom azt, amit el akarok mondani.